

παρ' ἀπὸ πανὶ μὴν ἄκρη καὶ μὴν ἄκρη ἀπὸ σανίδα!
Πένθιμη, πικρὴ φροντίδα! σὸν πετιᾶς στὸ περιγιάλι
καὶ τῆς θάλασσας φρονιάζεις.— Κῦμα δόσε μου τους πάλι!
"Αχ! ἀλλοίμονο! τί θέλεις νὰ σοῦ πῆ τὸ μαῦρο κῦμα,
ποῦν' ἢ σκέψι σου τοῦ χάρον κ' εἶναι τὸ νερό του μνηῆμα;

V

Εἶν' ὁ ἄνδρας σου ἐκεῖ πέρα, μόνος στ' ἄγριο σκοτάδι
ὀλομόναχος, Γιαννοῦλα, μέσ' στὰ σάβανα, στὸν "Αδη!
Τίποτε! καμμιά βοήθεια! γιατί ἀκόμα τὰ παιδιά σου
εἶναι τόσα δά! χωροῦνε καὶ τὰ πέντε στὴν ποδιά σου!
Θεέ μου, νᾶτανε μεγάλα, νὰ μὴ μένη μοναχός του!
Σὲ λυγάκι, φτωχὴ μάννα, σὰ θὰ πασαστέκη ὁ γνιός του,
τὸν πατέρα καὶ φευγάτος θᾶνε στοῦ θεριοῦ τὸ στόμα
θενὰ πῆς κλαμμένη πάλι — νᾶτανε μικρός ἀκόμα!

ΑΓΓΕΛΟΣ ΣΗΜΗΡΙΩΤΗΣ

Ο ΜΑΕΣΤΡΟΣ

(Συνέχεια καὶ τέλος)

Ὅταν ὁ Ντάσκαζ ἔφθασεν ἔξαφνα εἰς τὸ
Λαύριον, εὔρηκε τὸν μαέστρον ξαπλωμένον εἰς
τὸ κρεββάτι νὰ διαβάζη τὸ γράμμα ποῦ τοῦ
ἔστειλε, καὶ ἀμέσως, καθὼς τὸν ἐμάτιασε, ἔτα-
ράχθη καὶ ἐμονολόγησε: «Ὁ ξάδελφός μου εἶν'
αὐτὸς ἢ τὸ φάντασμά του»; Ἐπειτα ὤρμησε
καὶ τὸν ἀγκάλιασε θερμὰ-θερμὰ. Ὁ Λιναρᾶς
κατασυγκινημένος μὲν ἤμπορεσε νὰ τοῦ ψιθυ-
ρίσῃ: «Ξάδελφέ μου!» καὶ ἐξέσπασε εἰς λυγ-
μούς. Ἐπειτα, ὅταν συνῆλθε κομμάτι, τοῦ εἶπε
γελαστὰ ὁ Ντάσκαζ:

— Μάντεψε, ξάδελφε, γιατί ἦλθα δῶ πέρα!

— Χά! χά! χά! ποῦ νὰ τὸ ξέρω; ἐψιθύρισε
ὁ Λιναρᾶς, καὶ ὅλο ἐδάκρυζε καὶ ὅλο ἀνεσταί-
νετο ἢ ψυχὴ του καὶ αἶρα χαρᾶς ἐδόνιζε τὰ
μαραμμένα φυλλοκάρδια του.

— Τώρα θὰ δῆς τὸ γιατί ἦλθα, τοῦ εἶπε
τρυφερὰ ὁ Ντάσκαζ, καὶ ἄνοιξε τὸν ταξειδιώ-
τικον σάκκον του καὶ ἔβγαλε τὰ κερκυραϊκὰ δῶ-
ρά του καὶ ἔλεγε εἰς τὸν μαέστρον του:

— Νά! ἐδῶ εἶναι ἕνα σακκουλάκι χῶμα
ἀπὸ τὴ Σπιανάδα μας, καὶ ἐδῶ ἕνα μπουκα-
λάκι ἀγέρας ἀπὸ τὸ Ποντικονήσι μας, καὶ ἐδῶ
μέσα σὲ τοῦτο τὸ φάκελλο ἄνθη ἀπὸ τὸ Γα-
στοῦρι σου...

— Φέρε μου τα ὅλα δῶ! δός μου τα νὰ τὰ
φιλήσω, νὰ τὰ ρουφήσω, νὰ τὰ μυριστῶ, νὰ
ξαναγεννηθῶ! ἔλεγε γλήγωρα-γλήγωρα ὁ Λι-
ναρᾶς, καὶ ἐφιλοῦσε τὸ χῶμα τῆς πατρίδας του,
καὶ ἐρρουφούσε τὸν ἀέρα της, καὶ ἔσφιγγε εἰς τὴν
καρδιά του τὰ μαραμμένα τριαντάφυλλα καὶ
τοὺς μενεξέδες καὶ τὰ γαρούφαλλα, καὶ ὅλο «Ἄ!»

ἔβγαινε βαθύτατα ἀπὸ τὰ στήθια του, καὶ ὅλο ἀστραπαὶ χαρᾶς ἐπετοῦσαν ἀπὸ τὰ μάτια του, καὶ χαμόγελα εὐδαιμονίας ἐξωγραφίζοντο εἰς τὰ καίτωχα χεῖλη του.

— Ἀποφάσισα νὰ σοῦ τὰ φέρω ὁ ἴδιος, ἐξηκολούθησε ὁ Ντάσκα, παρὰ νὰ σοῦ τὰ στείλω. Ξέρεις τὰ γάλια τῶν ταχυδρομείων μας! Μποροῦσε καὶ νὰ μᾶς τὰ κλέψουν! Ἔπειτα ἐπεθύμησα καὶ νὰ σὲ δῶ, νὰ σοῦ πῶ τὴν ἀλήθεια, μαέστρε μου. Ἐφυγα λοιπὸν ἀπὸ τὴν πατρίδα χωρὶς νὰ μυριση κανέναν τίποτε. Μὰ ὁ διάολος τῶθελε καὶ στὸ πλοῖο ἐπάνω ἤλθε νὰποχαιρέτησιν κάποιον, ποιὸς νομίζεις;

— Ποιός;

— Διάολος μέσα του, τὸν ἀχάριστο!

— Ποιὸς, ξάδελφε; Λέγε μου γλήγορα!

— Ἀφῆσέ με, μαέστρε, στὸ θεό σου! Σιχαίνομαι νὰ μελετήσω καὶ τ' ὄνομά του!

— Πές τον, μάτια μου, κι ἄς εἶναι κι ὁ σιὸρ Πρόεδρος τῆς Μαντζάρου ἀκόμη!

— Αὐτὸς εἶναι, ὁ ἀφιλόμουσος!

— Μωρὲ μοῦτρο γιὰ πρόεδρος! Ἐ! καὶ σὺν τὸν ἀπάντησες στὸ πλοῖο τί μὲ τοῦτο;

— Τί μὲ τοῦτο λές, ξάδελφε; Καὶ δὲν ξέρεις λοιπὸν πὼς μὲ σταυρώνουν δύο χρόνια τώρα αὐτὸς κ' οἱ σύμβουλοι τῆς Μαντζάρου καὶ τὰ μέλη της ὅλα κ' οἱ μουσικοὶ της, ἀκόμη καὶ τὰ γκαρσόνια της νὰ σοῦ γράψω καὶ νὰ σοῦ ξαναγράψω νὰ γυρίσης πάλαι μαέστρος τῆς Ἐταιρείας των;

— Μ' αὐτὴν τὴν ὄρεξι νὰ μείνουν, τὰχάριστα τέρατα! εἶπε ὁ μαέστρος βραχνὰ καὶ καταταραγμένος, κ' ἔτρεμαν τὰ χεῖλη του καὶ τὰ χέρια του καὶ τὰ στήθια του, κ' ἔλαμπαν πρῶτα κ' ἐδάκρυζαν ἔπειτα τὰ μάτια του ἀπὸ ἀνεκδιήγητην ἐσωτερικὴν ἱκανοποίησιν.

— Ναί! βέβαια, μ' αὐτὴν τὴν ὄρεξι νὰ μείνουν! Ἐτσι τοὺς ἔλεγα κ' ἐγὼ κ' ἔτσι τοὺς ἀξίζει! Ὁ σιὸρ Κωστογιάννης λοιπὸν, ὅταν μὲ εἶδε στὸ πλοῖο, μοῦ φώναξε: «Ντάσκα, ἐσὺ πᾶς γιὰ τὸ Λαύριο δίχως ἄλλο!» «Πᾶω στὸ διάολο καλύτερα! τοῦ εἶπα κ' ἐγὼ. Ἔσεῖς μὲ κάνετε νὰφήσω τὸν πεντάμορφο τόπο μου γιὰ νὰ δῶ τὸ μαέστρο μου! Καὶ νὰ βούλιαζε ὅλη ἡ Κέρκυρά μας, ἐγὼ δὲν θὰ τὸ κουνουῶ ἀπὸ τὴν πατρίδα μας!»

— Χά! χά! χά! ἐγέλουσε ἀθέλητα ὁ Λιναρᾶς.

— Λοιπὸν πὺν λές, μαέστρε, ἐξηκολούθησε ὁ Ντάσκα, ὁ σιὸρ πρόεδρος μόλις μυρίστηκε πὼς φεύγω γιὰ σένα, κατασυγκινήθηκε...

— Χά! χά! χά! Grazzie per l'avviso!

— Κι ἀρχίνησε νὰ μὲ παρακαλῆ νὰ σοῦ κάμῃ ἓνα γράμμα νὰ σοῦ τὸ φέρω...

— Χά! χά! χά!

— Ἐγὼ σὶν ἀρχῇ, καταλαβαίνεις καλὰ, δὲν ἤθελα, καὶ τοῦλεγα πὼς θὰ τὰβάλῃς μαζί μου, γιὰτὶ δὲν ἔπρεπε νὰ δεχθῶ ἀπὸ τέτοιο ὑποκείμενο οὔτε χαιρετίσματα νὰ σοῦ φέρω, ὅχι γράμματα! Ἀλλὰ στὸ ἕστερο μ' ἔπεισε ὅχι μὲ τὰ παρακάλια του, μὰ γιὰτὶ μοῦ εἶπε: «Κάτι σπουδαῖο ἔχω νὰναγγεῖλω τοῦ μαέστρου, καὶ δὲν εἶναι σωστὸ νὰρηθῆς νὰ τοῦ φέρῃς αὐτὸ τὸ μυστικόν». Ἐγὼ λοιπὸν τοῦ ἀπάντησα ὀρθόκοφτὰ: «Ἄς εἶναι! Γράψε τοῦ ξαδέλφου μου, ἀφ' οὗ ἔχεις σπουδαῖα πράματα νὰ τοῦ ξεμυστηρευθῆς, μὰ σοῦ λέω νὰ τὸ ξέρῃς καλὰ πὼς, ἂν πρόκειται νὰ τοῦ γράψῃς νὰ ξανάλθῃ μαέστρος τῆς «Μαντζάρου», θὰ κάμῃς καλὰ νὰ μὴ τοῦ τὸ προτείνῃς, γιὰτὶ ξέρω πὼς θὰ προσβληθῆ καὶ θὰ προσβάλῃς κ' ἐμένα καὶ δὲν θὰ σοῦ μιλήσω ἄλλο...

— Χά! χά! χά! Καλὰ τοῦπες, τοῦ κάβουρα, ἐψιθύρισε ὁ μαέστρος, καὶ ἀνέσαινε σὺν βαρβάτο ἄλογο πὺν θέλει νὰ τρεῖξῃ ἐλεύθερο σὲ κάμπους καὶ τὸ κρατοῦν ἀκόμη δεμένο.

— Λοιπὸν ἐκεῖνος ἐκάθησε, πὺν λές, ξάδελφε, σὲ μιὰ γωνιὰ τοῦ πλοίου καὶ γλήγορα-γλήγορα σοῦ ἔγραψε αὐτό...

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ Ντάσκας ἔδωκε τὸ γράμμα τοῦ Κωστογιάννη εἰς τὸν Λιναρᾶ καὶ τοῦ εἶπε: «Διάβασέ το, κ' ἔπειτα μοῦ λές τί σοῦ γράφει, ἂν θέλῃς...»

Ὁ Λιναρᾶς, ἀδέξιος εἰς ὅλα ἐκτὸς τῆς μουσικῆς του, ἐκακοτακάκισε τὸ φάκελλο μὲ τρεμουλιαστὰ χέρια καὶ ἀρχίνησε νὰ κατατρώγῃ τὸ γράμμα τοῦ Προέδρου, ἐν ᾧ ὁ Ντάσκας, προσποιούμενος τὸν ἀδιάφορον, ἐψυχολογοῦσε ἐπάνω του κ' ἐσυλλογίζετο μαζί τὴν ἐλεινὴν κατάστασιν τῆς ὑγείας τοῦ ἑξαδέλφου του. Ἀλλὰ γλήγορα τὸν ἀπέσπασαν ἀπὸ τὰς σκέψεις του τὰ ἀναφωνητὰ καὶ τὰ ξερὰ καὶ εἰρωνικὰ γέλοια, μὲ τὰ ὁποῖα ἀδελφία πάντα ἀπέκρουτε τὴν ἐσωτερικὴν του συγκίνησιν ὁ μαέστρος τώρα πὺν ἐδιάρβαζε τὸ ἐξίλεωτικὸ γράμμα τοῦ Κωστο-

γιάννη. Τέλος, όταν ἐκόντευε νὰ τὸ τελειώσῃ, ἐθόλωσαν τὰ μάτια του ἀπὸ δάκρυα καὶ τοῦ κάκου ἐξερόβηξε διὰ νὰ τὰ καταπνίξῃ μέσα του. Αὐτὰ τὰ εὐλογημένα ἔβρεχαν τώρα τὰ μάγουλά του ἀστείρευτα.

— Τὶ ἔπαθες, ξάδελφε; τοῦ εἶπε ὁ Ντάσκας κατευχαριστημένος διὰ τὸ ἀποτέλεσμα. Αὐτὸς ὁ σιὸρ πρόεδρος καίτι κακὸ θὰ σοῦ γράφῃ! Μωρὲ καλά ἐγὼ ἤθελα νὰ μὴ δεχθῶ τὸ γράμμα του! Σοῦ γράφει τίποτε δυσάρεστο μαέστρε μου; ἔ;

— Μοῦ γράφει, ξάδελφε, ...μοῦ γράφει, ἔκαμε νὰ ἐξακολουθήσῃ ὁ μαέστρος, καὶ ἐσκάλωναν τὰ λόγια εἰς τὸν λάρυνγά του. Νά! διάβασε μόνος σου τὶ μοῦ γράφει...

Καὶ τοῦ ἔδωκε τὸ γράμμα κ' ἔπεσε μισολιπόθυμος εἰς ἓνα κάθισμα.

Ὁ Ντάσκας ἐδιάβαζε τώρα μὲ ἐξαιρετικὴν περιέργειαν τὸ περιεχόμενον καὶ ὄλο ἀνέκραξε:

— ᾤΑ! μ' ἐγέλασες, σιὸρ πρόεδρε!... Αὐτὲς εἶναι ἀτιμίες! δὲν σοῦ εἶπα νὰ μὴ γράψῃς τοῦ ξαδέλφου μου τέτοια πράματα;... Βέβαια νὰ ξανάλθῃ στὴν Κέρκυρά του! ᾤΑμὴ ἂν ἐσὺ τὸ θέλῃς μὰ φορὰ, ἐγὼ τὸ ποθῶ χίλιες. ᾤΑ! ψυχὴ μου! νὰ ξανάβλεπα κ' ἐγὼ τὴν μπακέττα του σὲς Λιτανεῖες τοῦ Ἁγίου μας! ᾤΑ! μάτια μου, νὰ τὸν ξανάκουα στὴν Σπιανάδα νὰ μᾶς παίξῃ Βέρδη καὶ Βάγνερ! νὰ τοῦ φώναζα «Μπράβο μαέστρε! μπράβο!»! μ' ὄλους τοὺς Κορφιᾶτες μαζί!... ᾤΑχ! ψυχὴ μου, χαρὰ ποὺ θὰ τὴν εἶχα, ξάδελφε, νὰ ξαναρχόσουνε στὴν πατρίδα! Τὶ λὲς; Ξαναπάμε σὰγνια χώματα; ᾤΕγὼ δὲν τὸ κουνῶ ἀπὸ δῶ χωρὶς ἐσένα, νὰ τὸ ξέρῃς! ᾤΗ μαζί σου στὸ Λαύριο ἢ μαζί μου στὴν Κέρκυρα! ᾤΕλα! ξάδελφε! Νὰ ξαναδῆς τὴ Σπιανάδα σου, τὴ Γαρίτσα σου, τὸ Ποντικονῆσί σου, ποὺ τόσο ποθοῦν νὰ ξαναδοῦν καὶ αὐτὰ τὸ μαέστρο τους! ᾤΕρχεσαι; ᾤΑ! θέλεις; θέλεις; ᾤἌλλθῃς, δὲν εἶν' ἀλήθεια, ξάδελφέ μου; ᾤἌλλθῃς ἔ;.

— ᾤΕρχομαι, μάτια μου! ᾤΕρχομαι, ξάδελφέ μου, δὲν μπορῶ ἐδῶ πιά! ᾤΕπέθαινα τόσους μῆνες, πεθαίνω κάθε μέρα!... ᾤἌλλθω! ᾤἌλλθω! Πᾤαμε! πᾤαμε! ἐφώναζε τώρα οἰστορηλατημένος ὁ μαέστρος, καὶ ἀγκάλιαζε τὸν ξάδελφόν του καὶ, κατανικημένος ἀπὸ τὴν ἀκράτητην ὀρμὴν νὰ φθάσῃ τὸ ταχύτερον εἰς τὴν γλυκυστήν πα-

τρίδα του, ἐφώναζε: «Τώρα ἀμέσως νὰ φύγομε!» ᾤἜτσι ὅπως εἶμαι! ᾤἈς κυτᾶξῃ ἡ γυναῖκά μου νὰ ξεκάμῃ ὅτι ἔχω ἐδῶ πέρα! ᾤἈς δώκῃ αὐτὴ τὴν παραίτησί μου ἀπὸ τὴ μουσικὴ τοῦ Λαυρίου!—μωρὲ μουσική! ᾤΕγὼ θελω νὰ φύγω! νὰ φύγω! νὰ φύγω τώρα εὐθὺς γὰ τὴν πατρίδα μου, γὰ τσοῦ Κορφούς μου, γὰ τὰγνια χώματα!...

Ὁ Ντάσκας δὲν ἠθέλησε νὰ χαλάσῃ τὸ χατίρι τοῦ μαέστρου, καὶ ὅπως-ὅπως ἀνεχώρησε τὸ συντομότερο μαζίτου, ἀφοῦ ἐφρόντισε νὰ τηλεγραφήσῃ τὰ καθέκαστα εἰς τὸ προεδρεῖο τῆς Μαντζάρου.

Χαρὰ θεοῦ ἦτον ἡ ἀφίξις τοῦ μαέστρου εἰς τὴν Κέρκυραν. ᾤὍσον ἐπλησίαζε τὸ πλοῖον εἰς τὸ μαγικὸ νησί, τόσον ὁ Λιναράς ἠσθάνετο νεκρανάστασιν εἰς τὰ βάθη τῆς ψυχῆς του, καὶ ἀπὸ τὴν στιγμὴν ποὺ τὰ χαριτωμένα ἀκρογᾶλια τῆς πατρίδας του καὶ τὰ καταπράσινα χωριά της ἐξεδιπλώνοντο ἐμπρὸς του εἰς ἀρμονικώτατο πανόραμα ἀπὸ μυρωμένους καὶ φωτόλουστους κάμπους στολισμένους μὲ κατάχλωρα δένδρα καὶ περιζωσμένους ἀπὸ γαλαζοχρώματην θάλασσαν, ὁ Λιναράς, μὴ δυνάμενος νὰ ἐκφράσῃ τὴν πλημμυρίζουσαν τὴν καρδιά του συγκίνησιν, διαρκῶς ἐγελοῦσε δυνατὰ σὰν ἀθῶο παιδάκι ποὺ ξαναβρίσκει τὰ κρυμμένα παιγνίδια του, κ' ἐφώναζε:

— Γειά σου, Γαστοῦρί μου! χά! χά! χά! Γειά σου, Ποντικονῆσί μου, Κανόνι μου, χαχαχά! χαχαχά! Γειά σας, ᾤαγια μου χώματα, γειά σου, πατρίδα μου πεντάμορφη!...

ᾤὍταν τέλος ἐφθασε τὸ πλοῖον εἰς τὸν λιμένα, ἡ ἀποβάθρα εἶχε πλημμυρίσει ἀπὸ Κερκυραίους πάσης τάξεως. Οἱ εὐγενέστατοι αὐτοὶ ἄνθρωποι, ποὺ πάντοτε βαθειὰ λατρεύουν καὶ ὑπερβολικὰ ἐκτιμοῦν τὴν καλλιτεχνίαν εἰς ὄλους τοὺς κλάδους της, ἐπανηγύριζαν διὰ τὸν ἐρχομόν τοῦ μαέστρου ὅπως πανηγυρίζει ἓνας λαὸς εἰς μεγάλην ἐορτήν. ᾤἩσθάνοντο λοιπὸν ἀληθινὴν χαρὰν διὰ τὸ γεγονός, καὶ καθὼς νὰ ἐπέστρεφε ἀπὸ μακρυνὸ ταξίδι στενὸς καὶ ἀγαπημένος συγγενῆς των ἔτρεχαν ὄλοι νὰ ὑποδεχθῶν τὸν μαέστρον μὲ εὐλικρινῆ ἀγάπην καὶ σεβασμὸν διὰ τὸ μουσικὸ του ἄλγαντον. Πρῶτα-πρῶτα ἔσπευσε τὸ Συμβούλιο τῆς Μαν-

τζάρου νὰ παραλάβῃ τὸν Λιναρᾶ του ἀπὸ τὸ πλοῖο μέσα, καὶ, μόλις τὸν ἐμάτιασαν, ἀπὸ μακρὰ τοῦ ἐφώναζαν κινουντες χέρια καὶ μανδῆλια: «Καλῶς τὸ μαέστρο! Μπαρᾶβο, μαέστρο!» «Γειά σας! χὰ! χὰ! χὰ! Γειά σας!» ἀπαντοῦσε κατασυγκινημένος ὁ Λιναρᾶς, καὶ μὲ περιπάθειαν τοὺς ἀγκάλιαζε ὅλους, καὶ ἀδελφικὰ τὸν ἀγκάλιαζαν ὅλοι.

— Ἄ! μαέστρο, τοῦ ἔλεγε ὁ Πρόεδρος Κωστογιάννης, σ' ἐπεθυμήσαμε ὅσο δὲν φαντάζεσαι...

— Κ' ἐγώ, Πρόεδρέ μου, κ' ἐγώ... Δὲν μποροῦσα νὰ ζήσω ἐκεῖ κάτω, δὲν μποροῦσα!... Ὅλο ἔλωνα γιὰ τὴν πατρίδα μου...

— Φαίνεσαι, μαέστρο μου, φαίνεσαι εἶσαι πολὺ καταβλημένος. Δὲν πειράζει· ἐδῶ τώρα στὴν Κέρκυρά μας καὶ μὲ τὴ μουσικὴ μας θὰ ξαναβίωσης... Ἔλα! πᾶμε νὰ βγοῦμε γλήγωρα, γιατί σὲ περιμένουν κ' οἱ μουσικοὶ σου ἀνυπόμονα στὴν προκυμαία...

Καὶ ἐβγήκαν φαιδροὶ ὅλοι εἰς τὴν προκυμαίαν, καὶ ἡ «Μαντζάρου», ὅταν ἐξαναπατοῦσε τὸ πόδι του «στάγια χόματα» ὁ Λιναρᾶς, ἔπαιξε πρὸς τιμὴν του ἐθνουσιαστικὸν ἐμβατήριον, καὶ ὁ ἡμερὸς Κερκυραϊκὸς λαὸς τοῦ ἐφώναξε: «Καλῶς ἦλθες, μαέστρο! καλῶς ἦλθες!» καὶ τὸν χειροκροτοῦσαν καὶ τὸν ἐξητοκραύγαζαν καὶ τὸν ἀγκάλιαζαν γνωστοὶ καὶ ἀγνωστοὶ. Καὶ ἔπειτα τὸν ἔβαλαν ἐπὶ κεφαλῆς τῆς Μαντζάρου. Καὶ μὲ τὴν μπακέττα του τώρα ὁ Λιναρᾶς διευθύνων μὲ συγκίνησιν ἀπερίγραπτην τὴν πολυφίλητην μουσικὴν τὴν ὠδήγησε, παρακολουθούμενος ἀπὸ μέγα πλῆθος, εἰς τὸ κατάστημά της, κ' ἐπίστευε, ὅσον ἐροχοροῦσε, ὅτι ἐγγιγαντοῦτο, ὅτι ἐξανάνιωνε, ὅτι ἀνεγεννᾶτο. Καὶ οἱ μουσικοὶ του ἔπαιζαν θαυμάσια καὶ ὁ λαὸς ἔλεγε: «Ψυχὴ μου μουσική! αὐτὴ εἶναι μουσική!... Ζήτω τοῦ μαέστρου μας! ζήτω!» Καὶ τὸ γεγονός τῆς ἡμέρας ἦτον ἡ ἀφίξις τοῦ Λιναρᾶ εἰς τὴν Κέρκυραν, καὶ χαρὰ καὶ ἀγαλλίασις ἐκυρίευσεν ὅλους, διότι ἀπὸ σήμερα καὶ εἰς τὸ ἐξῆς θὰ ξανακούουν εἰς τὴν Σπιανάδα καὶ κατὰ τὰς λιτανείας τοῦ Ἁγίου των τέλεια μουσικὰ κομμάτια, ἀφ' οὗ θὰ τὰ διευθινήη δὲ ὁ Λιναρᾶς των...

Καὶ ἀκριβῶς τώρα τοῦ Λιναρᾶ τὸ ἀπόκρυφον ὄνειρον ἦτο νὰ ἐργασθῆ διπλᾶ καὶ τριδι-

πλα διὰ νὰ καταρτίσῃ τελείαν τὴν ἀγαπημένην του μουσικὴν τῆς «Μαντζάρου» κ' εὐχαριστήσῃ πέρα καὶ πέρα τοὺς προσφιλεῖς Κερκυραῖους του, τὴν ἐκτίμησιν τῶν ὁποίων ἐθεωροῦσε ὡς τὸν μόνον καὶ ἀποκλειστικὸν σκοπὸν τῆς ζωῆς του. Καὶ ἡ ἀφροσύνη τώρα εἰς τὸ ἔργον του ἦτο μοναδικὴ καὶ ὁ ζῆλος διὰ τοὺς μουσικοὺς του ἀκράτητος καὶ ἡ προόδός των καταπληκτικὴ εἰς ὀλίγο διάστημα, καὶ οἱ παλαιοὶ του θριάμβοι κατὰ τὰς λιτανείας καὶ εἰς τὴν Σπιανάδα ἤρχισαν πάλαι νὰ τὸν συγκινοῦν καὶ νὰ τὸν καταγοητεύουν.

Ἄλλὰ τὸ νέο καὶ ἔνδοξο μουσικὸ στάδιον τοῦ μαέστρου ἦτο τῆς μαύρης μοίρας του νὰ συντομευθῆ πολὺ γλήγωρα καὶ ἀπότομα. Ὁ φτωχὸς Λιναρᾶς ἐπὶ τόσον χρόνον μακρὰν τῆς ἀγαπημένης πατρίδας του εἶχεν αἰσθανθῆ βαθὴν κλονισμόν τῆς υγείας του εἰς τὸ Λαύριον. Ἡ σκοτεινὴ μελαγχολία, πὸν τὸν εἶχε καταλάβῃ ἐκεῖ πέρα, τοῦ ὑπέσκαψε ἀσφαλῶς τὰ θεμέλια τῆς ζωῆς. Πρὸς στιγμὴν ἐπανελθὼν εἰς τὴν Κέρκυραν του καὶ πλημμυρισμένος ἀπὸ τοὺς νέους θριάμβους του, ἐθάρρησε ὅτι τὰ σύννεφα τῆς μελαγχολίας του εἶχαν διαλυθῆ χωρὶς νὰ φήσουν ἀνεξάλειπτα τὰ ἴχνη τῆς διαβάσεώς των. Ἄλλὰ ἴσα-ἴσα ὁ τεράστιος ζῆλος μὲ τὸν ὁποῖον ἀφωσιώθη εἰς τὴν διεύθυνσιν τῆς μουσικῆς του καὶ ἡ μεγάλη ἐργατικότης του ἐσυντόμεισαν ἀκόμη περισσότερο τὴν δρᾶσίν του, καὶ ὀλιγίστους μῆνας μετὰ τὴν ἐπάνοδον εἰς τὴν πατρίδα του αἱ δυνάμεις του ἤρχισαν νὰ τὸν ἐγκαταλείπουν. Τοῦ κάκου ὁ μαέστρος ἐπάλαμε νὰ πείσῃ τὸν ἑαυτὸν του ὅτι εἶναι καλὰ καὶ περὶ κάλου τοῦ κάκου ἠγωνίζετο νὰ συγκρατήται, ὅταν ἐγύμναζε τὴν μουσικὴν του καὶ ὅταν ἔπαιξε ἐνώπιον τῶν Κερκυραίων του. Καὶ μίαν καὶ δύο φορὰς εἶχε καταληφθῆ ἀπὸ λιποθυμίας εἰς τὸ ἔργον του καὶ μίαν καὶ δύο φορὰς τὸν ἔβλεπαν νὰ πτύῃ αἷμα, τὸν ἤκουαν νὰ βήχῃ ἄσχημα, τὸν ἐννοοῦσαν ὅτι ἔπασχε φοβερά. Καὶ σιγὰ-σιγὰ ἴσχναινε περισσότερο, ἐκέρωνε, ἐκατρίνιζε, καὶ δὲν κατώρθωνε νὰ κρατῆ ὅπως πρῶτα ὑπερήφανα τὴν μπακέττα του. Οἱ μουσικοὶ του γλήγωρα εἶχαν ἀντιληφθῆ ὅτι ὁ Λιναρᾶς των ἔχανε δυστυχῶς τὴν μαεστρίαν του εἰς τὰς δοκιμὰς: Φεῦ! δὲν ἠμποροῦσε πλέον νὰ τοὺς ὑβρίσῃ δυνατὰ ἀκόμη καὶ εἰς τὴν παραμυθό-

τερην παρατονίαν των καὶ νὰ τοὺς γυμνάξῃ ἀδιάκοπα μίαν καὶ δύο καὶ τρεῖς ὥρας ὅπως εἰς ἄλλα χρόνια. Τὰ ἔβλεπαν οἱ καλοὶ μουσικοὶ καὶ ἔλυποντο βαθύτατα καὶ δὲν ἔλεγαν τίποτε. Τὰ ἔβλεπαν καὶ οἱ συντάριοι τῆς «Μαντζάρου» καὶ δὲν ἔλεγαν τίποτε καὶ αὐτοὶ οὔτε εἰς τὸν μαέστρον οὔτε μεταξὺ των. Καὶ ἔξακολουθοῦσαν ἀπὸ εὐγένειαν καὶ εὐγνωμοσύνην νὰ τὸν ἐπαινοῦν καὶ νὰ τὸν ἐπιδιοκίμαζον. Καὶ ὁ φιλότιμος Λιναρᾶς ὅσον ἠσθάνετο νὰ τὸν ἐγκαταλείπουν αἱ σωματικαὶ του δυνάμεις τόσο κατέβαλλε κάθε ψυχικὴν του δύναμιν πρὸς ἐνίσχυσίν των, ἀλλὰ καὶ τόσον ἴσα-ἴσα ἐξηγλεῖτο περισσότερο καὶ σωματικῶς καὶ ψυχικῶς. Καὶ μὲ τὴν ἔξασθένησιν τῶν νεύρων του ἐξησθένιζε καὶ ἡ μνήμη του καὶ ἡ φαντασία του καὶ τὸ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῆς ψυχῆς του... Τοῦ κάκου ὑπεβιάλετο εἰς παντὸς εἶδους διαίταν, καὶ αὐτὸς, πού ποτέ του δὲν ἐγνώρισε τάξιν εἰς τὴν ζωὴν του, ἤρχισε νὰ διαγῆ τακτικώτατον βίον. Ἄλλ' ὁ τακτικώτατος βίος ἠμπορεῖ νὰ τοῦ παρέτεινε κατὰ τι τὰς ἡμέρας του, τοῦ ἐγεννοῦσε ὅμως ἀκόμη μεγαλυτέραν ἀταξίαν, καὶ ὁ παλαιὸς ἄνθρωπος τῶν διασκεδάσεων καὶ τῶν ξενυχιῶν παραξενευόμενος μὲ τὸν ἀπτόμον περιορισμὸν εἰς τὰς ὁμάς του πού τοῦ εἶχαν καταστήσει δευτέρα φύσις, ἐπαναστατοῦσε καὶ ἐστενοχωροῦσε βαθύτατα τὸν δυστυχεῖ μαέστρον καὶ τοῦ ἐξαντλοῦσε πλέον καὶ τὰς ἐλαχίστας ὑπολειπομένας δυνάμεις. Καὶ τώρα ἤρχισε πάλαι νὰ τὸν καταλαμβάνῃ ἡ παλαιὰ τοῦ Λαυρίου μελαγχολία καὶ νὰ τοῦ φταίουν ὅλοι καὶ νὰ τὸν πειραζοῦν ὅλα. Καὶ βλέπων ὅτι τίποτε δὲν ἠμποροῦσε τὰ τοῦ ξαναδώσῃ τὴν ὑγείαν καὶ τὴν μουσικὴν του δεινότητα, κατελήφθη ἀπὸ μυστικοπάθειαν, καὶ εἰς τὴν ἀπελπισίαν του, ὡς νὰ εὔρε τὸ τελικὸ μέσον τῆς σωματικῆς του θεραπείας, ἤρχισε νὰ γίνεται θρησκομανῆς, αὐτὸς πού ποτέ του δὲν εἶχε σκεφθῆ διὰ τὴν ἄλλην ζωὴν καὶ ποτέ του δὲν εἶχε κάμη ἓνα σταυρὸ μὲ τὴν καρδιά του. Καὶ μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι ἓνας Θεὸς μονάχα ἠμπορεῖ νὰ τὸν σώσῃ, εἶχε σκεφθῆ ὁ δυστυχὴς νὰ καταφύγῃ εἰς τὸν πολιοῦχον τῆς πατρίδας του, εἰς τὸν Ἄγιο του, πού τόσα θαύματα εἶχε κάμη ἕως τώρα. Καὶ εἰς τὴν ἰδέαν αὐτὴν ἔλαμψαν καὶ πάλαι μὲ φωτεινὰς ἀκτῖνας ἐλπίδων τὰ σβυμένα μάτια

τοῦ Λιναρᾶ, καὶ ἔτρεξε ὁ ἀπελπισμένος μαέστρος εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ καλοῦ Ἁγίου ὡς εἰς μόνην ἄγκυραν σωτηρίας. Συντετριμμένος λοιπὸν ἄνοιξε τὴν κάσσαν τοῦ ἱεροῦ λειψάνου, καὶ ἄναψε χονδρὸ κερί εἰς τὸν Ἄγιο του, καὶ ἔβαλε τὸν παπᾶ νὰ ψάλλῃ δέησιν, καὶ γονατισμένος ὁ Λιναρᾶς μὲ πίστιν ἔνθερμον ἤρχισε νὰ παρακαλῆ ποιητικώτατα τὸν Ἄγιο του νὰ μεσιτεύσῃ εἰς τὸν Θεὸν διὰ τὴν ὑγείαν του: «Ἄγχε μου, τοῦ ἔλεγε πρόσωπο πρὸς πρόσωπο, Ἄγχε μου, συγχώρησε ὅλες τὰς ἁμαρτίας μου καὶ ἄκουσέ με μὲ τὴν καρδιά σου! Εἶμαι ἐγὼ, Ἄγχε μου, ὁ μαέστρος σου, πού χίλιες φορὲς ὡς τώρα συνώδεψα τὰς λιτανεῖές σου, πού σοῦ ἔπαιζα τόσες γλυκύτατες μάρτσιες γιὰ δόξα σου, πού ἔκαμα τὰ δύνατα δυνατὰ τόσα χρόνια γιὰ νὰ γίνωνται οἱ λιτανεῖές σου ὠραιότερες μὲ τὴ μουσικὴ μου! Ναί, Ἄγχε μου θαυματουργέ, θέλω νὰ μεσιτέψῃς στὸ Θεὸ γιὰ τὴν ὑγεία μου· θέλω νὰ ξαναγίνω καλά, Ἄγχε μου, γιὰ νὰ σοῦ ξαναπαίξω ἀκόμη γλυκύτερα τὰς εὐμορφότερες μάρτσιες τοῦ κόσμου, ὅταν σὲ γυρίζουν στὴν πατριδα μας, πού τόσο τὴν ἀγαπᾶς! Νὰ δῆς, Ἄγχε μου, ἂν γίνω καλά, τί ἔξοχη μάρτσια θὰ σοῦ κάμω ἀπὸ εὐγνωμοσύνη καὶ γιὰ δόξα σου πάντα! Νὰ, τώρα κοντεύουν τὰ Βάγια πού θὰ σὲ ξαναβγάλουν· δός μου δύναμι καὶ φῶτισι νὰ σοῦ γράψω ἓναν ὕμνον ἀθάνατο!...Ναί! ναί! θὰ μοῦ δώσῃς, δὲν εἶν' ἀλήθεια, Ἄγχε μου; Βέβαια! βέβαια! νά! τὰ χεῖλια σου μοῦ χαμογελοῦν καὶ τὰ μάτια σου χύνουν ἐπάνω μου γλύκα ἐλπίδας καὶ οἰκτιρμοῦ... Σ' εὐχαριστῶ, Ἄγχε μου, σ' εὐχαριστῶ! Ἄ τώρα εἶμαι καλά! εἶμαι καλά! Νὰ! μοῦ ἔρχεται στὸ νοῦ κ' ἡ μάρτσια πού θὰ σοῦ γράψω! Θὰ τὴν βαφτίσω: «Ἡ ἀνάστασι τοῦ Λαζάρου!» Ἄ! σ' εὐχαριστῶ, Ἄγχε μου, σ' εὐχαριστῶ!... Ἄσε με τώρα νὰ σὲ προσκυνήσω καὶ νὰ πάω νὰ σοῦ τὴν γράψω ἀπὸ εὐγνωμοσύνη, Ἄγχε μου, θαυματουργέ μου καὶ προστάτη μου!...» Καὶ ὁ ἀγαπητὸς μαέστρος μὲ φλογερὸ πάθος κατεφίλησε πέντ' ἔξι φορὲς τὸν Ἄγιο του, καὶ ὅλος ἔξαψις ἔτρεξε σπῆτι του καὶ ἔγραψε πράγματι μίαν θαυμασίαν μάρτσιαν «Ἡ Ἀνάστασις τοῦ Λαζάρου». Ὄταν τὴν ἔγραφε ἦτο κατενθουσιασμένος καὶ πολλὰς φορὲς ἐψιθύριζε: «Ἄ! εἶμαι καλά! τώρα εἶμαι καλά! πολὺ! πολὺ! καλά!» Ὄταν ὅμως ἐτελείωσε, τοῦ

ἦλθε ἀπότομη ἐξάντλησις καὶ ἐλιποθύμησε ψιθυρίζων: «Ἄχ! ἄχ! ἄχ!» Ἄγχε μου, μ' ἐγέλασες! Γιατί νὰ μὲ γελάσης, Ἄγχε μου;»

Ἀπὸ τότε ὁ ἄμοιρος μαέστρος δὲν ἠμπόρεσε πλέον νὰ σηκωθῆ ἀπὸ τὸ κρεββάτι. Οἱ ἱατροὶ ποὺ τὸν ἐπεσκέπτοντο εἶπαν ὅτι εἶχε φθίσει καλὰ ζουσαν καὶ ὀλίγαι ἡμέραι ζωῆς τοῦ ἔμεναν πλέον. «Ὅλα τὰ μέλη τῆς «Μαντζάρου» καὶ ὅλη ἡ Κέρκυρα μὲ μεγάλην λύπην εἶχαν μάθῃ τὴν ἀσθένειαν τοῦ ἀγαπητοῦ μαέστρου, τὸ δὲ Προεδρεῖο τῆς «Μαντζάρου» εἶχε ἀποφασίσει νὰ μὴ διορίσῃ νέον μαέστρον, ἐφ' ὅσον ἔξουσε ὁ Λιναράς.

Ἐν τούτοις ἡ ἐορτὴ τῶν Βαίων ἐπλησίαζε, καὶ ὁ Λιναράς, παρ' ὅλην τὴν ἀθλιότητα τῆς ὑγείας του, παρηγορούμενος ὅτι σύντομα θάναλάβη διὰ νὰ διευθύνῃ τὴν μουσικὴν του εἰς τὴν λιτανείαν τοῦ Ἁγίου, ἔβλεπε ἀνυπόμονα νὰ φεύγουν αἱ ἡμέραι καὶ ὅλο νὰ γίνεται χειρότερα. Τότε ἐζήτησε πάλαι νὰ συγκινήσῃ τὸν Ἄγχο του μὲ κάθε τρόπον διὰ νὰ τὸν κάμῃ καλά. Ἐπροσκάλεσε λοιπὸν σπῆτι του τὸν Πρόεδρον τῆς «Μαντζάρου» καὶ τοῦ εἶπε:

— Πρόεδρέ μου, μονάχα στὰ χέρια τοῦ Ἄγχου μας εἶναι ἡ ζωὴ μου. Χρήματα δὲν ἔχω γιὰ νὰ τοῦ κάμω ἓνα χρυσὸ καντῆλι νὰ κρέμεται στὴν κάσσα του ἐπάνω, ἵσως καὶ μεσιτέψῃ γιὰ τὴν ὑγεία μου τοῦ ἔκαμα ὅμως, Πρόεδρέ μου, μία μάρτσια βγαλμένη ἀπὸ τὰ φωτεινὰ βῆθη τῆς ψυχῆς μου. Μιὰ χάρι θὰ σοῦ ζητήσω: Νὰ τὴν δώσης στοὺς μουσικοὺς μου νὰ τὴν προβάρουν καὶ νὰ τὴν παίζουν στὴ λιτανεία τῶν Βαίων. Εἶμαι βέβαιος πὼς θὰ ἀρῶσῃ τοῦ Ἄγχου μας ἡ μάρτσια μου καὶ θὰ μὲ κάμῃ καλά στὸ ὑπερο!... Ναι, Ἄγχε μου, νὰ δῆς πόσο θὰ σ' ἀρέσῃ!... Θὰ μοῦ κάμῃς αὐτὴ τὴ χάρι, Πρόεδρέ μου, μὰ θὰ τὴν μάθουν οἱ μουσικοὶ μου στὴν ἐντέλεια γιὰ νὰ μὴ θυμώσῃ ὁ Ἄγχος μας μὲ καμμία σπονάτα καὶ δὲν μὲ κάμῃ καλά!...

Ὁ Πρόεδρος μὲ μεγάλην συγκίνησιν ἔδωκε ὑπόσχεσιν εἰς τὸν φτωχὸν μαέστρον νὰ πράξῃ κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν του, καὶ ἡ μουσικὴ τῆς «Μαντζάρου» εἶχε μάθῃ ἄριστα τὴν μάρτσιαν ἐκείνην. Ὅλοι, ὅσοι τὴν ἤκουαν εἰς τὰς δοκιμὰς, ἔμεναν ἐκπληκτοὶ διὰ τὴν ὡραιότητα καὶ τὴν ταιριασμένην ποικιλίαν τῶν χρωματιστῶν τῆς

καὶ διὰ τὴν ἀρμονίαν τῆς συλλήψεως καὶ τῆς ἐκφράσεως, καὶ ἔλεγαν ὅτι εἶναι τὸ τελειότερο μουσικὸ κομμάτι ποὺ ἔγραψε ὁ ἄμοιρος μαέστρος. Καὶ ὅταν ἦλθε ἡ ἡμέρα τῶν Βαίων καὶ ἐξεκίνησε ἡ λιτανεία, ὁ μουσικώτατος Κερκυραϊκὸς λαὸς πατεῖς με πατώσε περιεστοίχιζε τὴν μουσικὴν τῆς «Μαντζάρου», εἰς τὴν ὁποίαν τοῦ κάκου ἐκύτταζαν νὰ διακρίνουν τὴν μαγικὴν μπακέττα τοῦ Λιναρά. Φεῦ! ὁ δυστυχὴς Λιναράς τὴν ὥραν ἐκείνην ἔβραζε ἀπὸ πόθους καὶ ἀπὸ πάθος ἀνιάτον εἰς τὸ κρεββάτι του. Ἐσυλλογίζετο ὅτι πλησιάζει νὰ βγῆ ἡ λιτανεία, ὅτι μετ' ὀλίγον θὰ περάσῃ ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸ σπῆτι του, ὅτι θάκούσῃ τὴν μάρτσια του: «Ἄ! διάολος μέσα τους ἄν δὲν τὴν παίζουν στὴν ἐντέλεια! μ' ὅλη του τὴν ἀρρώστια, θὰ τοὺς βροίξῃ ἀπὸ τὸ παραθύρο ἐκεῖ μπροστὰ στὸν Ἄγχο του!... Ἄχ! Ἄγχε μου, νὰ δοῦμε, θὰ συγκινηθῆς; θὰ μὲ κάμῃς καλά!... Νά! κοντεύει ἡ ὥρα νὰ σὲ λιτανέψουν!» Ἄχ! δὸς μου δύναμι τὸ ἐλάχιστο νὰ σηκωθῶ νὰ δῶ τὴ Χάρι σου, ὅταν θὰ περνᾷ ἀπὸ κάτω μου, γιὰ νὰ σοῦ δεηθῶ καὶ γιὰ μένα τὸν φτωχό!... Ἄκου! ἄκου! σημαίνει χαρμόσυνα ἡ μεγάλη καμπάνα τοῦ Ἁγίου... ἐξεκίνησε ἡ λιτανεία του λοιπὸν... Ἄγχε μου, βοήθειά μου! κάμε με καλά! κάμε με καλά! καλέ μου Ἄγχε! Δὲν εἶναι ἁμαρτία τώρα στὴν ἀνοιξὶ νὰ μὴ μπορέσω, Ἄγχε μου, νὰ ξαναδῶ τὴν εὐμορφίαν τῆς πατρίδας μας; νὰ μὴ ξαναχαιρετίσω τὸ μονάκριβο Ποντικονῆσί της; νὰ μὴ ρουφήσω τὰς εὐωδιὰς τῶν λουλουδιῶν της καὶ τὸ βαλσαμωμένο ἀεράκι τῶν ἔσοχῶν της;... Μπά! ἄκου! ἄκου! ἔρχεται, φτάνει ἡ λιτανεία τοῦ Ἁγίου μου... Τώρα ποιά μουσικὴ παίζει; Ἄ! εἶναι ἡ Παλιὰ Φιλαρμονικὴ... Μπετόβεν παίζει!... Διάολος μέσα της, παίζει εὐμορφα!... Ἄ! γιὰ νὰ σηκωθῶ τὰ τὴν δῶ!... Νά! περνᾷ ἀπὸ κάτω μου! ὦ!... ὦ!... ἄχ!... δὲν μπορῶ νὰ σηκωθῶ... Ἄχ! Ἄγχε μου, οὔτε νὰ σηκωθῶ δὲν μπορῶ νὰ δῶ τὴ Λιτανεία σου;!...» Καὶ ταῦτα εἰπὼν μὲ βαθὺν παράπονον ὁ δυστυχὴς μαέστρος ἐβουβάθηκε κείμενος καταπιεζόμενος καὶ παράλυτος σχεδὸν εἰς τὸ κρεββάτι του.

Ἐν τούτοις ἡ λιτανεία ἤρχισε νὰ φθάνῃ σπῆτι του, καὶ αἱ πρῶται σκόλαι ἐπερνοῦσαν.

ἀπὸ κάτω του, καὶ οἱ ἦχοι τῆς Παλαιᾶς Φιλαρμονικῆς ἠκούοντο τώρα καθαρὰ καὶ γλυκύτατοι κ' ἐσοκίτιζαν κ' ἐπύκρηναν περισσότρο τὴν ψυχὴν τοῦ ἀπαρηγορήτου Λιναροῦ. Ἐν τῷ μεταξύ ὁμως ἔπαινε ἡ Φιλαρμονικὴ, καὶ πρὸς στιγμὴν ἄκρα ἠσυχία ἐβασίλευσε, καὶ ὁ Λιναρὸς κατελαμβάνετο πλέον ἀπὸ βαρυτάτην νάρκη. Ἄλλὰ μετ' ὀλίγον ἤρχισε καὶ ἡ «Μαντζάρου» νὰ παίζει, καὶ, ὡς νὰ συνέβη νεκρανάστασις εἰς τὸν ἐτοιμοθάνατον μαέστρον, ἐτινάχθηκε ὅλος, ἐφώνησε βραχνά: «Ἡ μάστιγα μου! ἡ μάστιγα μου!» καὶ μετ' ὑπεράνθρωπην ὀρμὴν ἐξεπετάχθηκε ὡς μεσημεριανὸ φάντασμα ἀπὸ τὸ κρεβάτι του, ἀνοίξε ὀρμητικὰ τὸ παράθυρο καὶ ἐστύλωθηκε ὀρθὸς-ὀρθός. Θέαμα τότε ἔσοχον εἶδε ὁ μαέστρος, καὶ εἰκόνα ἀλησιμόνητην ἀντίκρουσαν οἱ Κερκυραῖοι του. Ἀπὸ κάτω τοῦ Λιναροῦ ἐξεδιπλόνετο ἀτελεύτητη οὐρὰ ἀπὸ σκόλες, ἀπὸ φλάμπουρα, ἀπὸ χοινοκόπρα καὶ μεγάλα κερὰ στολισμένα μετ' ἀσημένια στεφάνια, μετ' ἀράβια καὶ γαλάζια καὶ κόκκινα κορδέλλες, μετ' ἡλιοκόρα καὶ μετ' ἀπολίμνα ἀφιερώματα. Ἐπειτα ἀκολουθοῦσαν σταυροὶ, λαμπροφορεμένοι παππάδες καὶ διάκοι, ψαλτάδες καλλιφωνοὶ, ἀξιωματικοὶ καὶ στρατιῶται καὶ χιλιάδες λαοῦ στοιβασμένοι γύρω ἀπὸ τὸν Ἅγιον καὶ τὴν μουσικὴν τῆς «Μαντζάρου», ἔχοντες ὅλοι βάρια σταυρωτὰ ἄλλοι εἰς τὰ στήθη καὶ ἄλλοι εἰς τὰ χέρια. Καὶ ὁ ἥλιος ἔχνε διαμαντένιες ἀκτῖνες καὶ ἐλαμπύριζαν μετ' ὁρμὴν τὰ ἔξω-πύργια καὶ οἱ σταυροὶ καὶ αἱ περικεφαλαῖαι τῶν μουσικῶν καὶ αἱ στολαὶ τῶν ἱερέων καὶ ἀξιωματικῶν καὶ ἡ μίτρα καὶ ἡ πατερίτσα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καὶ τὰ ξίφη καὶ τὰ ὄπλα τῶν στρατιωτῶν καὶ τὸ ἀνεκτίμητο λείψανο τοῦ περιφερομένου ταπεινοῦ Ἁγίου, τριτάμπρο καὶ τετράμπρο μετ' ὁρμὴν διαμαντικὰ πὺρ ἀπὸ τὸν ἐπὶ τὴν ἀπ' ἔξω, ἐν ᾧ μέσα τῆς ὁ Ἅγιος ἐφαίνετο μετ' ἀπερίττο σκουφάκι του καὶ τὸ μελαγχολικώτατο πρόσωπό του ὡς καταστενοχωρημένος διὰ τὰ τόσα μάταια πλοῦτη πὺρ ἀπὸ τὸ ἐντάφιό του σήνωμα... Καὶ μονάχα ἡ πλουσιωτάτη φωτοχυσία ἀπὸ τὰ μέτρα τῆς πλήθης τῶν κερῶν τῆς λιτανείας ἐθαμπώνετο κ' ἐχάνετο προσβαλλομένη ἀπὸ τὸ ἐνδοξὸ φῶς τοῦ ἡλίου. Καὶ μονάχα καὶ ὁ δύστιχος μαέστρος, ὁμοίως

πρὸς τὰ ναυαγία κερὰ τῆς λιτανείας πὺρ ἐφεγγαν ὠχρότατα καὶ ἀδιάκοπα ἔλυνον καίμενα, ἔσοχε ὀρθὸς-ὀρθός πάντα ἀπὸ πάνω ἀπὸ τὴν διερχομένην λιτανείαν σὰν κέρινο κρονοκόρα φάντασμα πὺρ φαντάζει ἀσχημότερο, ὅταν τὸ βλέπῃ ὁ ἥλιος... Καὶ τὸν ἐβλεπαν ὅλοι παραμορφωμένοι, σκελετωμένοι, ἀγνωριστοὶ, νὰ κρονοκῶντες πότε φλογερὰ καὶ ἄγρια ἀπὸ τὴν θερμὴν τῆς ἀπολάσεως τὰ μάτια κατὰ τοὺς μουσικοὺς του πὺρ ἔπαιζαν εἰς τὴν ἐντέλειαν τῆς «Ἀνάστασιν τοῦ Λαζάρου» του, καὶ πότε ἐτοιμοσύβυστα καὶ ἀπελπισμένα κατὰ τὸ ἱερὸ λείψανο τοῦ Ἁγίου του, καὶ νὰ τὸ κρονοκῶντες γλυκὰ, ἱκετευτικὰ, μετ' ἀράβια λυγροῦ πὺρ τοῦ ἀπομένει εἰς τὸ φυτῆλι μὴ μονάχα στάλα λαδιῶν νὰ κρονοκῶντες καὶ νὰ κρονοκῶντες καὶ ὡς νὰ προαισθάνεται τὸ σβύσιμό του, ἐκεῖ πὺρ ἀφίγει τὰς τελευταῖας θολὰς ἀναλαμπὰς του, τσιτσιτίζει σὰν νὰ παρακαλῆ παραπονετικὰ νὰ τὸ ἐλεήσουν καὶ νὰ τοῦ χύσουν λίγο, τόσο νὰ, λάδι, νὰ ξεχειλίση πάλαι ἀπὸ ζωὴν καὶ φῶς καὶ χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν... Καὶ ἐνόμιζαν ὅτι ἀπὸ τὰ στήθη τῶν εὐμόλπων Κερκυραίων πὺρ συνώδεον μετ' ἕρπια καὶ πόδια καὶ στόμα τὴν παιανίζουσαν μουσικὴν καὶ ἀπὸ τὴν θερμὴν καρδιὰ τῶν ψαλμοδοούντων παππάδων καὶ ἀπὸ τὰς ψυχρὰς ἀκόμη εἰκόνας τῶν ζωγραφισμένων ἁγίων εἰς τὰ φλάμπουρα καὶ τὰς σκόλες, ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὸν Ἐσταυρωμένον τῆς λιτανείας, ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὸ γαληνιώτατο λείψανο τοῦ Ἁγίου ἔβγαινε ἁρμονικώτατος αἶνος ὡς μὴ ὀλομέλεια ἀπὸ ποικιλόμορφες μελωδίες κ' ἐπήγαγε πρὸς τὸν οὐράνιον πατέρα ὡς δέσις ὀλοθερμὴ διὰ τὴν ὑγείαν τοῦ καταδικασμένου μαέστρου..... Καὶ τὸν ἐκτίμαζαν ὅλοι τρυφερὰ, ἀγαπητὰ, πολυπόθητα, καὶ πολλοὶ ἐδάκρυζαν βλέποντες τὸ νεκροζώντανον φάντασμα ἐκεῖνο, καὶ ἄλλοι τὸ ἐχαιροῦσαν μετ' ὁρμὴν ἀγοκίνητα καὶ ἄλλοι τοῦ ἐκινούσαν τὸ κεφάλι μετ' ὁρμὴν περιῦλπα, καὶ ὅλοι πότε ἐνθουσιασμένοι ἀπὸ τὴν μουσικὴν ἐπιθυροῦσαν κρονοκῶντες καὶ τὸν Λιναροῦ τοὺς: «Μπράβο, μαέστρε!» καὶ πότε ἀναστενάζοντες ἔλεγον: «Ὁ καὶνός σου μαέστρος!» Καὶ ὁ καὶνός σου μαέστρος τὰ ἔβλεπε ὅλα, τὰ ἠσθάνετο ὅλα, καὶ ἀνестέναι ἀπὸ χαρὰν φευγαλέαν διὰ τὸν παρόντα θρίαμβον τῆς μουσικῆς του καὶ ἀπὸ σύννεφο

πίκρας βαθύτατο διὰ τὸν πλησιάζοντα θρίαμβον τοῦ θανάτου... Καὶ ἡ λιτανεία σὰν δάσος ἀπὸ πλατάνια καὶ κυπαρίσσια ἀργοκινούμενο ἐδιάβαινε σιγὰ-σιγὰ, καὶ τὰ φλάμπουρα καὶ οἱ σκόλες ἐχάνοντο, καὶ ἤρχιζε τέλος νὰ περνᾷ ἀπ' ἐμπρὸς του καὶ ὁ Ἅγιος του, καὶ τοῦ κάκου τώρα ὁ Λιναρᾶς ἐσυγκέντρωσε εἰς τὰ χαμένα μάτια του ὅλην τὴν εὐλάβειαν καὶ τὴν ἰκεσίαν τῆς ψυχῆς του καὶ τὸν ἐκύτταξε εἰς τὸ ἱερώτατο πρόσωπό του νὰ μυσδιαβάσῃ ἐπάνω του τὰ ἄδηλα καὶ τὰ κρύφια τῶν θείων ἀποφάσεων... Φεῦ! ὁ Ἅγιος ἐδιάβαινε μυστηριώδης ὡς ἱερὰ Σφίγγα μὲ τὸ κεφάλι μισογυρισμένον εἰς τὸν ἀριστερόν του ὦμον καὶ γαλήνη ἀπόλυτη ἐβασίλευε εἰς τὸ θανατουργό του Λεῖψανο πού τὸ ἐλιβάνιζαν διάκοι καὶ παππάδες ἐμπρὸς καὶ ὀπίσω, δεξιὰ καὶ ἀριστερά... Ὁ Λιναρᾶς ἐν τούτοις δὲν ἐξεκάρφωνε τὰ μάτια ἀπὸ τὸ εὐλογημένο ἐκεῖνο Λεῖψανο πού ἐξητοῦσε νὰ τὸ μαγνητίσῃ μὲ τὴν ὑπεράνθρωπην εὐλάβειαν καὶ νὰ τοῦ ἀποσπᾷ τὸν οἶκτον καὶ τὸν ἔλεον. Καὶ μόλις ἐπέρασε ὁ Ἅγιος του ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸ σπῆτι του ἤρεμος πάντα καὶ κουνῶς καὶ μὲ γυρμένο περιύληπα τὸ ἱερό του κεφάλι εἰς τὸν ἀριστερόν ὦμον, ὁ Λιναρᾶς, ἀπελπισμένος πλέον, ἐφώναζε μὲ φωνὴν ἐπιθανάτιον: «Ἄγρι μου, Ἄγρι μου, τί σοῦκαμα λοιπὸν κ' εἶσαι τόσον ἀσπλαγχνος μαζί μου;» Καὶ τὸν ἔπιασε τότε δεινὸ παράπονο κ' ἐκλαίει πρῶτα σὰν μωρὸ παιδί πού διψᾷ τὸ γάλα τῆς ζωῆς, κ' ἔπειτα ἐσωριάστηκε φλογερὰ θερμασμένος εἰς τὸ κρεββάτι του καὶ ἔπεσε πλέον εἰς νάρκην θανάτου καὶ ἤρχισε νὰ ψυχομαχᾷ καὶ κάποτε κάποτε νὰ παραμιλῇ, καὶ πότε νὰ τραγουδᾷ τραγουδία κορφιάτικα ἢ κοιμᾶτια μβυσικῆς καὶ πότε νὰ θαρρῇ πὼς τρέχει στὸ Ποντικονῆσί του, στὸ Γαστοῦρί του, στὴν Σπιανάδα του μὲ τοὺς Κορφιάτες του τοὺς πολυαγαπημένους. Καὶ ὅταν ἦλθε καὶ ἡ στιγμή νὰ παραδώσῃ τὸ πνεῦμα ἐμουρμούρισε πρῶτα: «Ἄγρι μου! Ἄγρι μου! τί σοῦκαμα λοιπὸν;» κ' ἔπειτα εἶπε γλυκύτατα: «Γειᾶ σου πατρίδα μου πεντάμορφη!» κ' ἐξεψύχησε ἔτσι θλιβερὰ ὁ καλὸς μας μαέστρος. Καὶ τὴν ἄλλην τὴν ἡμέραν τοῦ ἔγινε στρατιωτικὴ κηδεῖα πρωτάκουστη διὰ τὴν Κέρκυραν. Καὶ μολονότι ἦτο μεγάλη Δευτέρα, ἔλαβαν μέρος καὶ αἱ δύο μουσικαὶ τοῦ τόπου μὲ μεγάλην στολὴν καὶ μὲ τὰ ὄργα-

νά των στολισμένα πένθιμα, καὶ ἔπαιζαν οἱ μουσικοὶ ὅλοι ἀνεξαιρέτως μ' ἐξαιρετικὴν περιπάθειαν, μὲ τὸ δάκρυ εἰς τὰ μάτια καὶ τὴν πίκραν εἰς τὴν καρδιά. Καὶ χιλιάδες λαοῦ παρακολουθοῦσε τὴν κηδεῖαν τοῦ πολυκλαύστου Λιναρᾶ, ἀμίλητοι ὅλοι καὶ καταλυτημένοι, καὶ πρώτην φορὰν ὁ φιλόμουσος Κερκυραῖος ἤκουε τὰς μουσικὰς του νὰ παίζον πένθιμα καὶ θαυμάσια ἐμβατήρια χωρὶς νὰ αἰσθάνεται ἀπόλασιν καὶ χωρὶς νὰ τὰς συνοδεύῃ μὲ τὰ χέρια, μὲ τὰ πόδια, μὲ τὸ στόμα. Καὶ ὅταν πλέον ἔφθασαν εἰς τὸ κοιμητήριον καὶ τὸ πτώμα τοῦ ἀγαπητοῦ μαέστρου εὐρίσκετο εἰς τὸ χεῖλος τοῦ τάφου, ἡ κηδεῖα εἶχε προσλάβῃ τὸν τραγικώτερον χαρακτῆρα. Ἐνώθησαν τότε καὶ αἱ δύο μουσικαὶ εἰς μίαν, καὶ ὁ μαέστρος τῆς Φιλαρμονικῆς ἐπὶ κεφαλῆς καὶ κρατῶν τὴν μπακέττα τοῦ μακαρίτου Λιναρᾶ στεφανωμένην μὲ πένθιμο κρέπ ἀσκεπῆς καὶ κάτωχρος ἐκύτταξε καλὰ-καλὰ πότε θάροχίσουν οἱ νεκροθάπται νὰ κατεβάζουν τὸ πτώμα εἰς τὴν τελευταίαν του κατοικίαν. Ἐπειτα οἱ νεκροθάπται ἀνοῖξαν τὴν κάσσαν τοῦ Λιναρᾶ, κ' ἐφάνηκε τὸ σκελετωμένο πτώμα τοῦ ἀγαπητοῦ μαέστρου μὲ τὰ παχεῖα χεῖλη του κολλημένα καὶ ἐξέχοντα κατὰ τὸ μέσον ὡς νὰ ἐξέφραζαν καὶ νεκρὰ τὰ μουσικώτατα αἰσθήματα τῆς ψυχῆς του... Ἐπειτα ἄλλοι ἐδάκρυζαν καὶ ἄλλοι ἐκινούσαν λυπητερὰ τὸ κεφάλι, καὶ ἔτρεμε ἀδιάκοπα ἢ μπακέττα τοῦ ἀρχιμουσικοῦ τῆς Φιλαρμονικῆς, καὶ οἱ παππάδες ἕνας-ἕνας ὡς ἐπιμνημόσυνον φόρον ἀγάπης καὶ οἰκτιρμοῦ ἔρριχναν στανρωτὰ καὶ τρεμουλιαστὰ τοῦ Λιναρᾶ τὸν τὸ λάδι καὶ τὸ κρασί τοῦ τάφου, καὶ ἐσκάλωναν αἱ πικρὰ εὐχαὶ των εἰς τὸν λάρυγγα, καὶ ὅταν τοῦ ἔρριχναν καὶ τὸ χῶμα καὶ τοῦ ἔλεγαν: «Γῆ εἴ καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσει», ἔβρεχον οἱ φιλόμουσοι παππάδες μὲ πύρινα δάκρυα τὸ ψυχρὸ πρόσωπο τοῦ ἀγαπημένου μουσικοῦ καὶ ἀνεστέναζαν ἔπειτα, κ' ἔφενγαν γλῆγγορα-γλῆγγορα ἀπὸ τὴν συγκίνησιν. Καὶ ἔπειτα ἐκεῖ πού οἱ νεκροθάπται ἠφοιμάζοντο νὰ σκεπάσουν τέλος τὸ πτώμα ἀκούσθηκε ξάφνου ὁ ἐξάδελφος τοῦ Λιναρᾶ, ὁ ἀπαρηγόρητος Ντάσκας, νὰ φωνάξῃ βραχνὰ καὶ ἀνασαιώνων: «Σταθῆτε! σταθῆτε μιὰ στιγμὴ!» Καὶ ἐστάθησαν οἱ νεκροθάπται ἐκκληκτοὶ μὲ τὰ φτυάρια καὶ τὰ σχοινιά εἰς τὰ χέρια καὶ ὁ λαὸς μὲ ἀνοικτὸ τὸ στόμα, καὶ

ὁ Ντάσκας ἐγονάτισε πρώτα παράπλευρα εἰς τὴν κάσσαν τοῦ μαέστρου καὶ τοῦ ἔλεγε περιπαθῶς: «Ξάδελφέ μου, πρὶν νὰ μᾶς φύγῃς, πάρε γιὰ ἐνθύμησι καὶ παρηγοριά σου στὰ σκότη τοῦ Ἄδη χῶμα κι ἀγέρα καὶ λούλουδα ἀπὸ τὴν ἀγαπημένη πατριδα σου νὰ τὸ πατῆς καὶ καὶ νὰ τὸν ἀναπνέῃς καὶ νὰ τὰ μυρίζεσαι στὰ Τάρταρα καὶ νὰ νάσασταίνεται ἡ μαύρη σου καρδιά!» Καὶ μὲ τὰ λόγια ταῦτα ἔβγαλε πρώτα ἓνα σακκουλάκι χῶμα καὶ τὸ ἔθεσε εἰς τὰ πόδια τοῦ μαέστρου καὶ τοῦ εἶπε: «Σοῦ τᾶφερα ἀπὸ τὴ Σπιανάδα σου, ξάδελφέ μου!» κ' ἔπειτα ἔβγαλε κ' ἓνα μπουκαλάκι κ' ἓνα φάκελλο μὲ τριαντάφυλλα καὶ μενεξέδες καὶ τὰ ἐτοποθέτησε εἰς τὰ ρουθούνια τοῦ μαέστρου καὶ εἶπε πάλαι: «Αὐτὸ εἶναι γεμᾶτο ἀεράκι ἀπὸ τὸ Ποντικονῆσί σου, ξάδελφέ μου, νὰ τὸ ἀναπνέῃς καὶ νὰ ζῆς ἀθάνατος στὰ βασίλεια τοῦ θανάτου, καὶ τούτα εἶναι λούλουδα ἀπὸ τὸ Γαστοῦρί σου νὰ τὰ μυρίζεσαι καὶ νὰ νάσασταίνεται ἡ μαραμμένη καρδιά σου!... Χαμογελᾷς ἔ, ξάδελφέ μου!... Ἄ! εὐχαριστήθηκες! εὐχαριστιέσαι ἔ!... Ἄχ! μονάχα ἴς ἐμᾶς ἀφίνεις τὴν πίκρα καὶ τὴν ἀτελπισιά!... Γειά σου, μαέστρε μου! γειά σου!... Στὸ καλό!

στὸ καλό!»... Καὶ ἐν ᾧ ὁ Ντάσκας ἐπάλαιε τώρα νὰ σηκωθῆ μισόνεκρος ἀπὸ τὴν συγκίνησιν, ὁ λαὸς ὅλος ἐφιθύριζε ὡς ἐπιτάφιον ἐπωδὸν τοῦ δυστυχημένου μαέστρου: «Στὸ καλό! στὸ καλό!» Καὶ ἔπειτα, ἐν ᾧ οἱ νεκροθάπται ἤρχιζαν τὸ ἀπαίσιον ἔργον τῶν καὶ ἡ καμπάνα τῆς ἐκκλησιᾶς τοῦ κοιμητηρίου ἐθρηνοῦσε μὲ μονότονα καὶ ἀραιὰ «ντάν! ντάν!» τὸν παραδιδόμενον εἰς τὰ βασίλεια τοῦ Ἄδου νεκρὸν καὶ ὁ στρατὸς τὸν ἐχαιρετοῦσε διὰ παντὸς μὲ τρεῖς πυροβολισμοὺς, αἱ δύο μουσικαὶ ἔπαιζαν συγγρόνως ἐπάνω εἰς τὸ ἐνταφιαζόμενον πῶμα τοῦ καλοῦ μουσικοῦ ὡς ἐπιθανάτιον «χαῖρε» τὴν «Ἀνάστασιν τοῦ Λαζάρου» του. Καὶ τὴν ἔπαιζαν μὲ τόσῃν παράφορῃν περιπάθειαν, ὥστε ἓνας στενὸς φίλος τοῦ κεκοιμημένου δὲν ἐκρατήθηκε κ' ἐφώναξε: «Μπράβο, μαέστρε,! μπράβο μαέστρε!» Καὶ ὁ λαὸς ὅλος ἠλεκρισθεὶς καὶ ἀπὸ αὐταπάτην πιστεύσας ὅτι ἔχει ἐμπρὸς του ζωντανὸν τὸν Λιναρᾶ διευθύνοντα τοὺς μουσικούς του, ἐφώναξε καὶ αὐτὸς ἐνθουσιασμένος ὡς ἐπιτάφιον ἐγκώμιον: «Μπράβο μαέστρε! μπράβο, μαέστρε!»

ΙΩ. Α. ΓΚΙΚΑΣ

ΛΑΧΤΑΡΕΣ

ΣΤΟ ΓΙΑΝΝΗ Γ. ΚΑΖΙΜΑΘ

*Σ' ἠλιόχαρη ραχοῦλα τοῦ βοννοῦ
ἔλα καὶ τόμισέ μου τὸ σκοπό σου
τὴν ὥρα τὴν ἀχνὴ τοῦ δειλινοῦ
στὸ καλαμένιον ὄργανό σου.*

*Σώριασε τίς λαχτάρεις τίς παληές
μέσα στῶν περασμένων μου τῆ στάνη,
κάτω ἀπὸ καρπερές χρυσομηλιές
μάσε τὰ ρειᾶτά μου, τσοπάνη.*

*Κι' ἀπάνω στὴ νυφοῦλα γλωρασιά
χῆσε μὲ τὸ ρυθμό σου τὸ βοννήσιο
τὴν ὠρηστολισμένην ἐκκλησιά
στὸ καρδιοξύπνημα τὸ ἠλύσιο.*

Ἀλεξάνδρεια.

Κ. Ν. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ